

KEDVEZŐ ÜZLETI HELYZET, POZITÍV VÁRAKOZÁSOK

Az MKIK GVI 2019. áprilisi vállalati
konjunktúrafelvételének
eredményei

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan nonprofit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A kutatásában részt vett munkatársak:

Területi kamarák munkatársai

MKIK GVI:

Horváth Ágoston, elemző – adatbázis, elemzés, grafikonok

Nábelek Fruzsina, elemző – online rögzítőfelület és adatbázis

Orbán Júlia, munkatárs – adatrögzítés

Révész Erika, irodavezető – kutatásszervezés, adatrögzítés

Vági Eszter, elemző – makroadatok, külföldi konjunktúramutatók, online rögzítőfelület

Makó Ágnes, PhD, kutatásvezető –
ügyvezető igazgató, MKIK GVI

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Budapest

A kézirat lezárva: 2019. május 10.

Cím: MKIK GVI
1054 Budapest, Szabadság tér 7.
Tel: 235-05-84
e-mail: gvi@gvi.hu
Internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

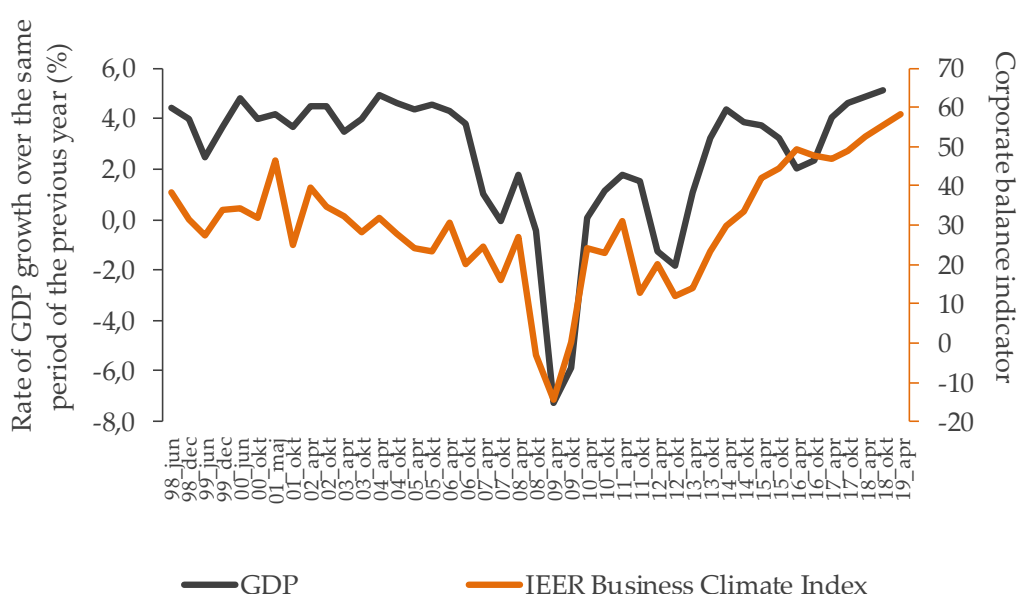
Tartalom.....	3
Summary.....	4
Összefoglaló	5
1. Gazdasági környezet.....	6
2. GVI konjunktúramutatók.....	11
3. Üzleti helyzet és várakozások.....	20
4. Munkaerőkereslet.....	22
Melléklet	23

Summary

The latest wave of the IEER Business Climate Survey is based on the responses of 2,817 enterprises. According to the results the IEER Business Climate Index increased to +58 points in April 2019 from +55 points in October 2018. The value of the Uncertainty Index has decreased by one point (April 2019: 36 points).

According to the currently available GDP data, it can be concluded that in the second half of 2018 the gross domestic product of Hungary has increased (5.1%).

Figure 1: GDP and the IEER Business Climate Index

	Oct. 2017	Apr. 2018	Oct. 2018	Apr. 2019
GDP	4.7	4.9	5.1	
IEER Business Climate Index	49.0	52.6	55.5	58.2

Source: HCSO, IEER 2019

Notes: GDP data – seasonally and calendar-adjusted, balanced data reported six-month growth rates (the same period of the previous year = 0)

GDP: left axis

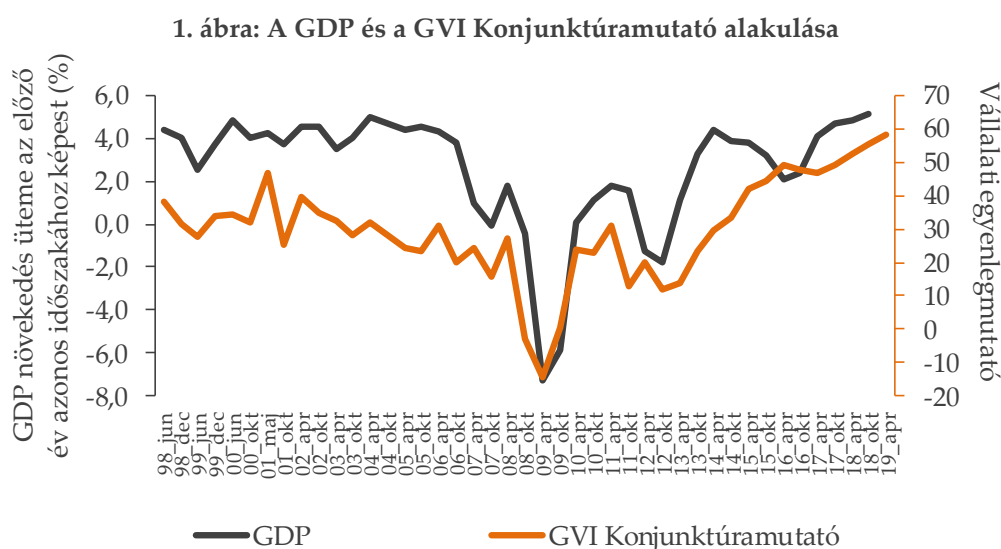
IEER Business Climate Index: right axis

Összefoglaló

A GVI legfrissebb vállalati konjunktúravizsgálata 2817 vállalkozás vezetőjének válaszain alapul. Az eredmények szerint a Konjunktúramutató értéke 2019 áprilisában 58 ponton áll. Ez az érték az adatfelvétel kezdete, 1998 óta a legmagasabb.

Tehát a vállalkozások továbbra is nagyon kedvezőnek ítélik meg az üzleti klímát, a 2017 októberé óta tartó javuló tendencia tovább folytatódott. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a jövőbeni üzleti helyzetre vonatkozó várakozások optimistábbá váltak az elmúlt fél év során.

A bizonytalansági mutató értéke egy ponttal csökkent az októberi értékhez képest, jelenleg 36 ponton áll. Ez arra utal, hogy a magyar vállalkozások helyzetértékelése egyöntetűbbé vált a legutóbbi adatfelvételhez képest.

	2017. okt.	2018. ápr.	2018. okt.	2019. ápr.
GDP	4,7	4,9	5,1	
GVI Konjunktúramutató	49,0	52,6	55,5	58,2

Forrás: KSH, GVI 2019

Megjegyzés: GDP adatok – szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott adatokból számolt, féléves növekedési ütemek, előző év azonos időszaka = 0

GDP bal oldali tengely

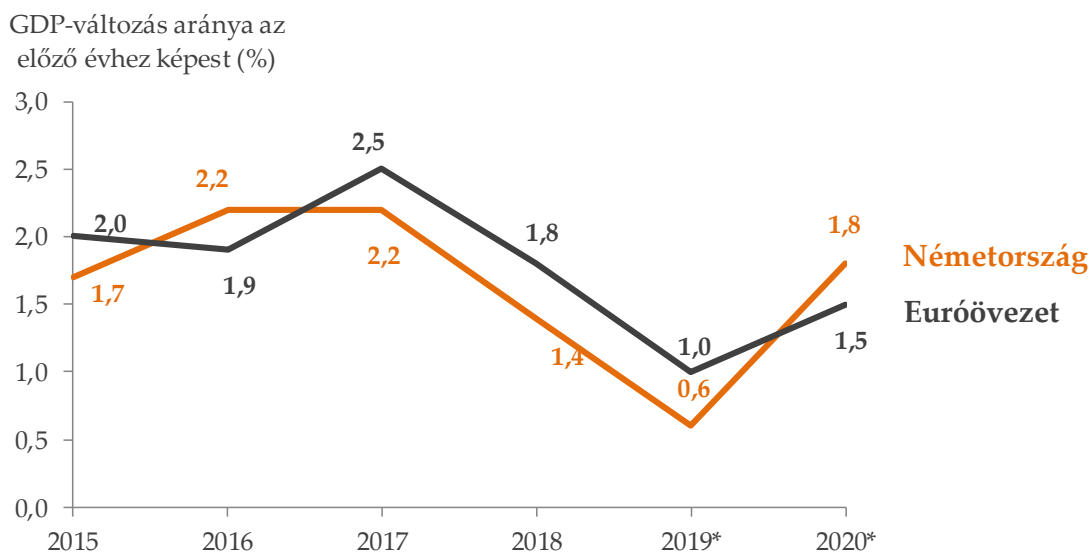
GVI Konjunktúramutató: jobb oldali tengely

1. Gazdasági környezet

1.1. Nemzetközi gazdasági környezet

Németország gazdasági teljesítménye jelentős hatással van a magyar cégek üzleti klímájára. A müncheni Ifo intézet előrejelzései szerint a német GDP növekedési üteme 0,6% lesz 2019-ben, az euróövezet pedig 1%. 2020-ban Németország esetében 1,8, az euróövezet esetében pedig 1,5%-os növekedési ütemet várnak (lásd 1.1. ábra).

1.1. ábra: Németország és az euróövezet GDP-jének alakulása

Forrás: CESifo 2019

Megjegyzés: A csillaggal jelölt évek az Ifo becsléseit mutatják.

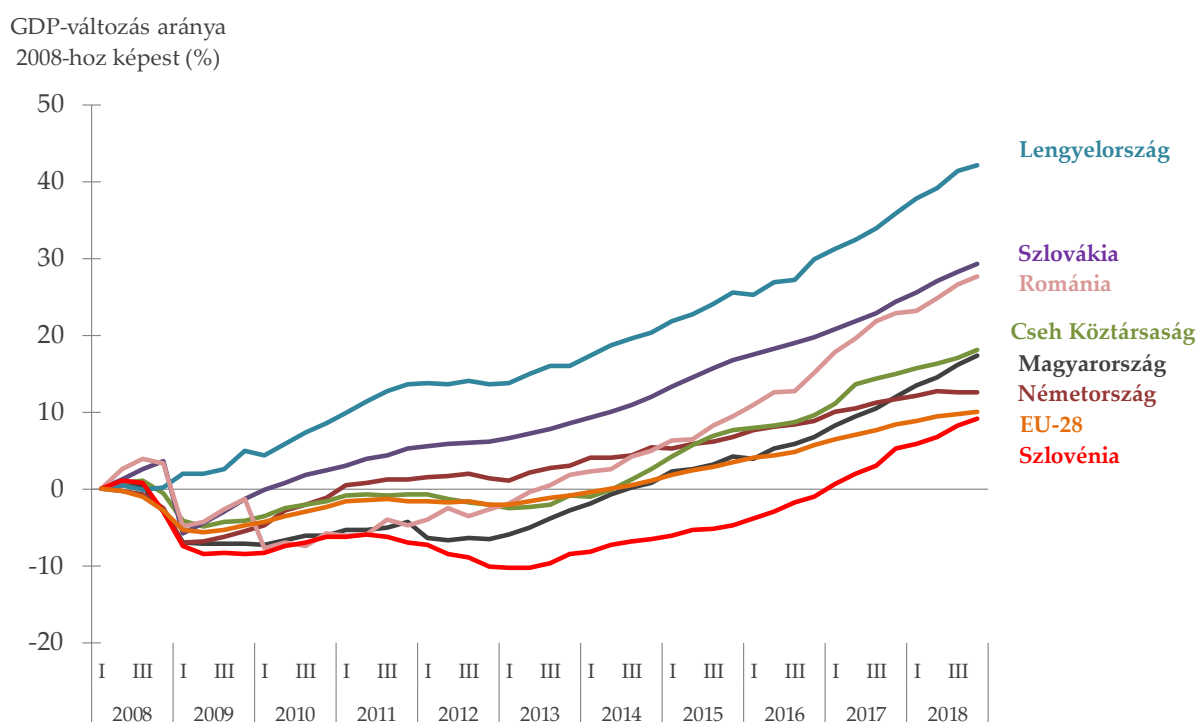
Az ábrán megjelenített adatok letölthetők az alábbi linken:

<https://www.cesifo-group.de/ifoHome/facts/Forecasts/Ifo-Economic-Forecast/Archiv/ifo-Prognose-14-03-2019.html>

1.2. Hazai gazdasági környezet

A magyar gazdaság válságból való kilábalásának adatai arra mutatnak, hogy Magyarországon a GDP sokkal később érte el a válság előtti szintet, mint Szlovákia, Csehország, Románia, illetve Németország esetében (1.1. ábra). A másik fontos megfigyelés, ami az ábráról leolvasható, hogy miközben 2018. IV. negyedévében Magyarországon a GDP csupán 17%-kal magasabb szinten állt a válság előtti (2008. I. negyedév) helyzethez képest, addig Lengyelországban ez az adat 42%, Szlovákiában 29%, Romániában pedig 28%. Ezen időszak alatt a lengyel, a szlovák, a román és a cseh GDP növekedési üteme is magasabb volt a magyarénál.

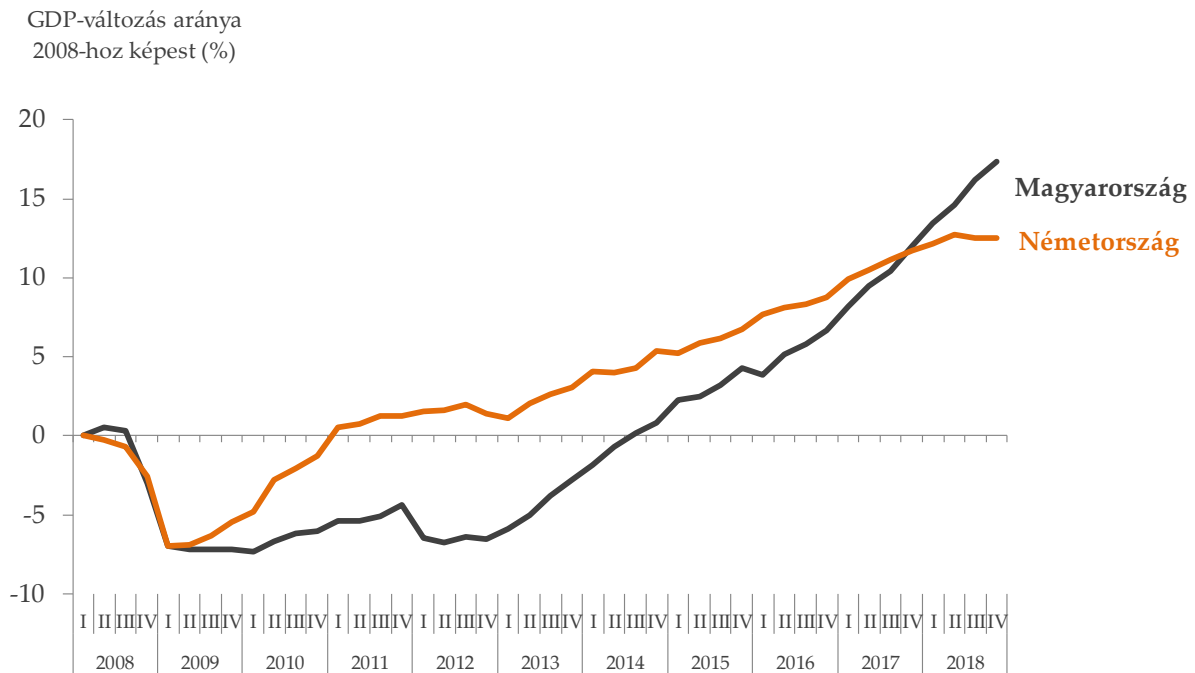
1.2. ábra: Hol tartunk a válságban? A GDP változása a válság kezdete óta eltelt negyedévekben (2008 q1 – 2018 q4)

Forrás: GVI, saját számítás KSH, Eurostat és Destatis adatok alapján

A magyar gazdaság a válságból csak lassan tudott kilábalni: a német gazdaság már 2011 első negyedévében elérte a válság előtti szintet, míg ez a magyar gazdaságnak csak 2014 harmadik negyedévében sikerült. Biztató jel, hogy a magyar és a német gazdaság növekedési üteme közötti különbség 2016 első negyedéve és 2017 negyedik negyedéve között megszűnt, a 2018-as adatok alapján pedig jelenleg a magyar gazdaság növekedési üteme egyre nagyobb mértékben megelőzi a német gazdaságét (lásd az 1.3. ábrát).

1.3. ábra: Hol tart Németország és Magyarország a válságban? 2008–2018

Forrás: GVI, saját számítás KSH és Destatis adatok alapján

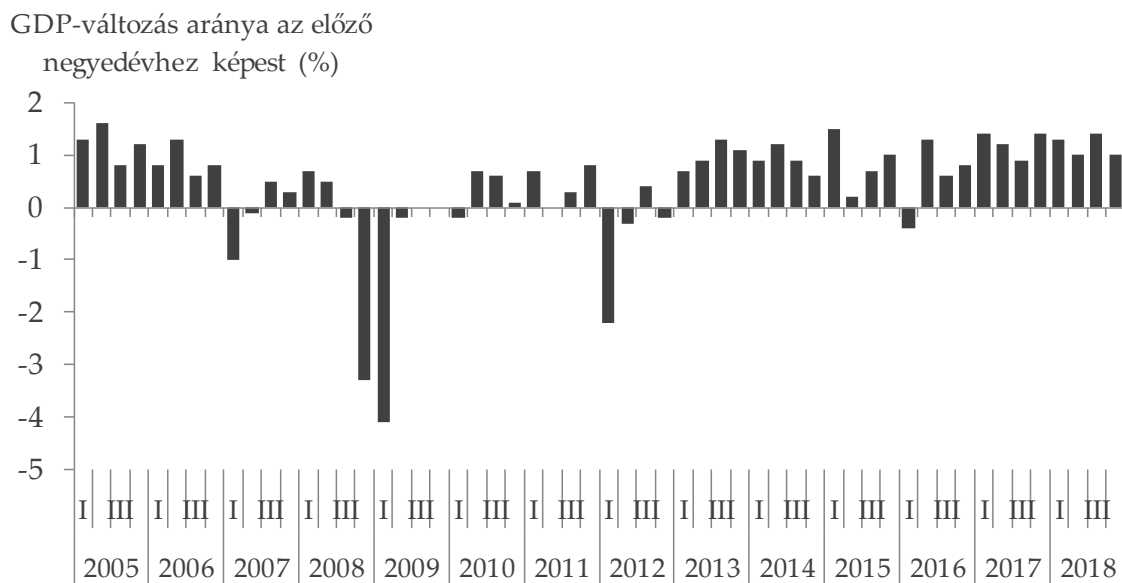
Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: a grafikonok a GDP növekedés kumulált értékeit mutatják a 2008 első negyedévi értékhez képest.

A világgazdasági válság második hulláma 2012-ben érte el Magyarországot (lásd az 1.4. ábrát), majd a GDP visszaesése 2013-ban emelkedésbe fordult.

Az ipari termelés volumene 2019 februárjában 1%-os növekedést mutatott az előző havi adathoz képest, miközben az előző év azonos időszakának szintjét 5,9%-kal múlta felül (lásd az 1.5. és az 1.6. ábrákat).

1.4. ábra: A GDP szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott volumenindexe, 2005–2018, negyedéves adatok

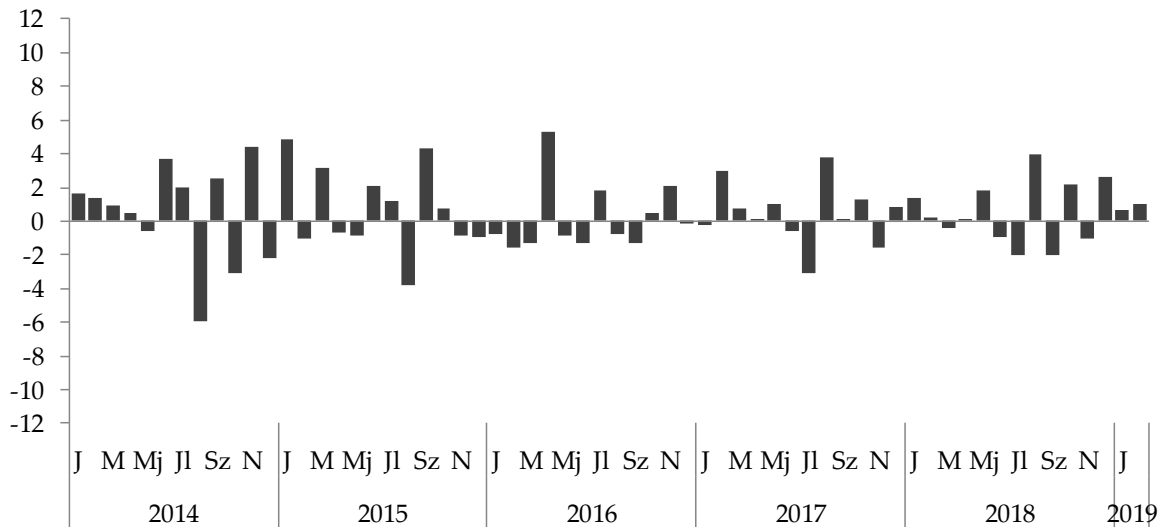
Forrás: KSH 2019

Megjegyzés: Az ábrán megjelenített adatok letölthetők az alábbi linken:

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qpt001.html

1.5. ábra: Az ipari termelés szezonálisan és munkanappal kiigazított volumenindexe (előző hónap = 0,0%), 2014–2019, havi adatok

Az ipari termelés volumenindexének változása az előző hónaphoz képest (%)

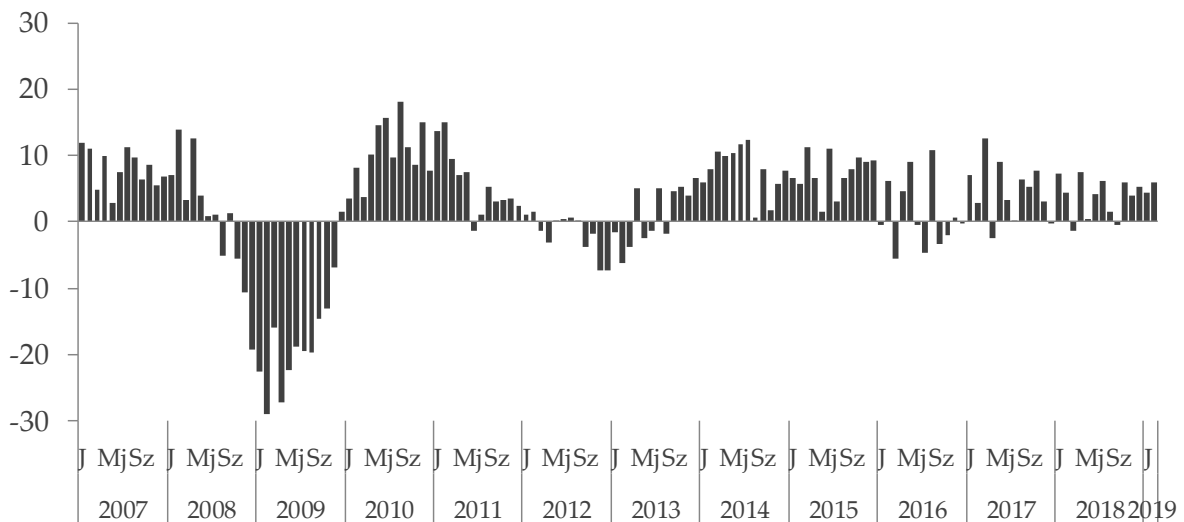
Forrás: KSH 2019

Megjegyzés: Az ábrán megjelenített adatok letölthetők az alábbi linken:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oia029.html

1.6. ábra: Az ipari termelés volumenindexe (előző év azonos időszaka = 0,0%), 2007–2019, havi adatok

Ipari termelés volumenindexének változása az előző év azonos időszakához képest (%)

Forrás: KSH 2019

Megjegyzés: Az ábrán megjelenített adatok letölthetők az alábbi linken:

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oia002.html

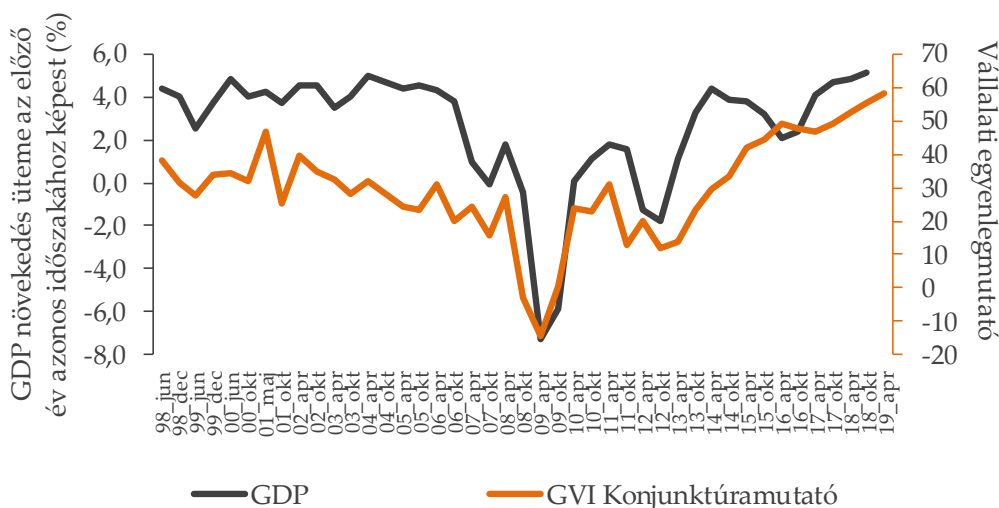
2. GVI konjunktúramutató

2019 áprilisában negyvenharmadik alkalommal került sor az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúravizsgálatára, amely Magyarországon a legnagyobb – legtöbb cégre kiterjedő – vállalati konjunktúravizsgálat. A jelenlegi adatfelvétel 2817 cég vezetőjének válaszain alapul, és a vállalkozások üzleti helyzetéről, valamint rövid távú üzleti várakozásairól tájékoztat. Az alábbi elemzés a legfrissebb adatfelvétel eredményeit összegzi úgy, hogy a válaszoló vállalatok mintája reprezentatívnak tekinthető a GDP-hez való hozzájárulás szempontjából, a régió és a foglalkoztatottak száma szerint.

2.1. Konjunktúramutató és Bizonytalansági mutató

A GVI Konjunktúramutató az októberi +55 pontról +58 pontra nőtt. Ez az érték az adatfelvétel kezdete, 1998 óta a legmagasabb. A Bizonytalansági mutató értéke egy ponttal csökkent, így 36 ponton áll. Ez utóbbi arra utal, hogy a korábbiakhoz képest egyöntetűbbé vált a vállalkozások helyzetértékelése.

2.1. ábra: A GVI Konjunktúramutató alakulása

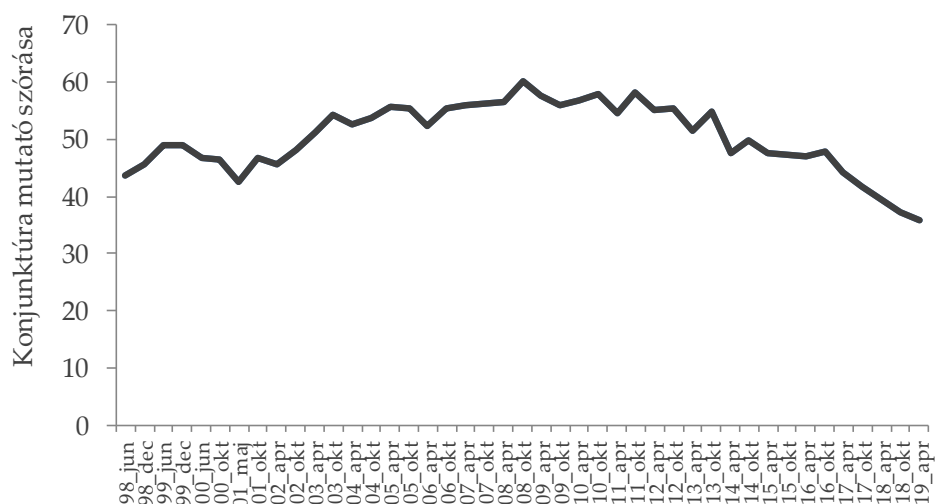

	2017. okt.	2018. ápr.	2018. okt.	2019. ápr.
GDP	4,7	4,9	5,1	
GVI Konjunktúramutató	49,0	52,6	55,5	58,2

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható érték százaskálára vetített aggregált egyenlegmutató (számításának módszerét a Melléklet tartalmazza). Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

2.2. ábra: A GVI Bizonytalansági mutató alakulása

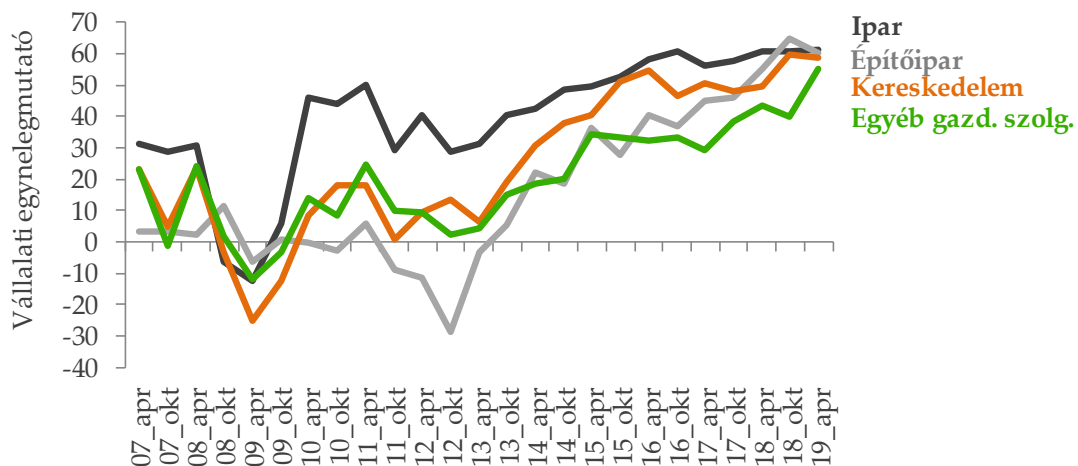
Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható érték a Konjunktúramutató szórása (számításának módszerét a Melléklet tartalmazza).

	2017. okt.	2018. ápr.	2018. okt.	2019. ápr.
GVI Bizonytalansági Mutató	41,6	39,4	37,1	36,0

A Konjunktúramutató értéke az ipari (+61 pont) vállalkozások esetében a legmagasabb, az építőipari cégek esetében 60 ponton, a kereskedelmiek körében 59 ponton, míg az egyéb gazdasági szolgáltatások esetében 55 ponton áll. Jelentős elmozdulás az előző félévhez képest az egyéb gazdasági szolgáltatások esetében következett be, ahol 15 ponttal nőtt a mutató értéke októberhez képest. Ezzel szemben az építőipari cégek körében 5 pontos visszaesés tapasztalható októberhez viszonyítva.

2.3. ábra: A GVI Konjunktúramutató gazdasági ág szerint

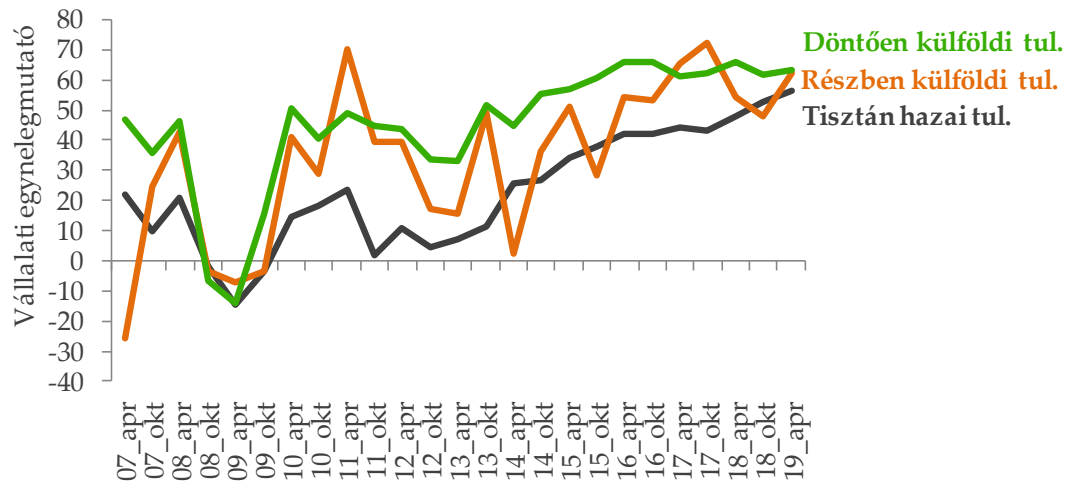

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégeket tulajdonszerkezetük alapján vizsgálva azt láthatjuk, hogy a Konjunktúramutató értéke a döntően külföldi tulajdonban (+63 pont) álló vállalkozások esetében a legmagasabb, hozzájuk képest minimálisan elmaradnak a részben külföldi tulajdonban (+62 pont) álló cégek, illetve a tisztán hazai tulajdonúak (+57 pont). Az előző félévhez képest a részben külföldi tulajdonú cégek esetében 14 ponttal nőtt a mutató értéke. Októberhez viszonyítva a döntően külföldi tulajdonú vállalkozások esetén szintén növekedett a Konjunktúramutató értéke 1 ponttal, a tisztán hazai tulajdonban lévő vállalatok körében pedig 4 ponttal.

2.4. ábra: A GVI Konjunktúramutató tulajdonszerkezet szerint

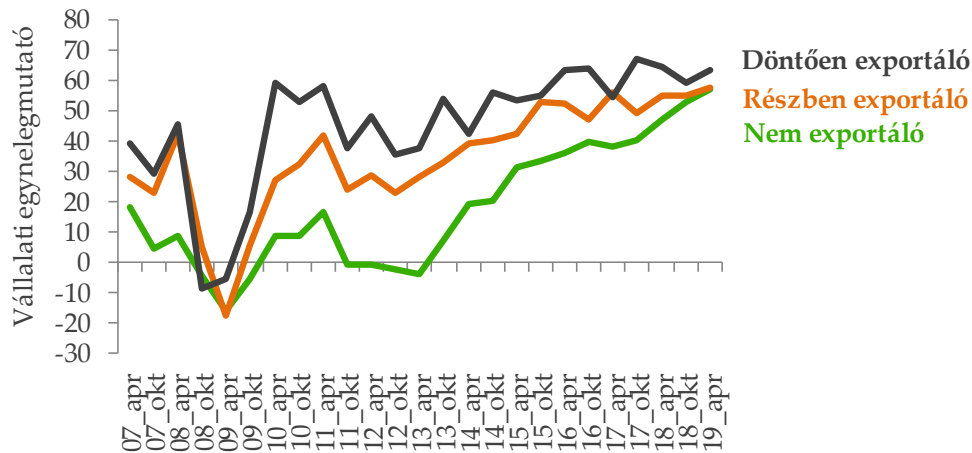

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Exporttevékenység szerint azt láthatjuk, hogy a döntően exportáló cégek között a legmagasabb a Konjunktúramutató értéke (+63 pont), míg a részben exportálók, illetve a nem exportálók esetében +57 pont. A nem exportáló, valamint a döntően exportáló cégek kategóriájában 4 ponttal, a részben exportáló cégek esetében pedig 2 ponttal nőtt a mutató értéke az előző félévhez képest.

2.5. ábra: A GVI Konjunktúramutató exporttevékenység szerint

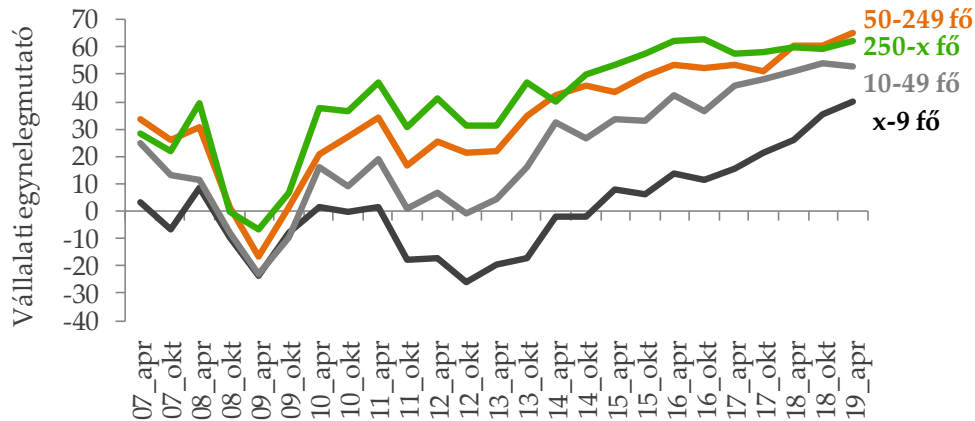

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A cégméret szerinti elemzés azt mutatja, hogy a nagyobb vállalatok várakozásai kedvezőbbek: míg a Konjunktúramutató értéke a 9 főnél kisebb vállalatok körében +40 pont, addig a 10–49 fős kategóriában +53 pont, az 50–249 fős csoportban +65 pont, a legnagyobb, 250 főnél nagyobb létszámmal működő cégek esetében pedig +62 pont. Jelentős elmozdulás az előző félévhez képest a 9 fő alatti, valamint az 50–249 fős kategóriában történt, ahol egyaránt 5 ponttal nőtt a mutató értéke októberhez képest.

2.6. ábra: A GVI Konjunktúramutató létszámkategória szerint

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelés adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A kedvező üzleti klímát leginkább a döntően, vagy részben külföldi tulajdonban lévő, a döntően exportáló, illetve az 50 főnél nagyobb méretű cégek jelzik – e cégek üzleti várakozásai a legkedvezőbbek. Ágazat szerint leginkább az egyéb gazdasági szolgáltatások területén tevékenykedő cégek várakozásai váltak optimistábbá 2018 októberéhez képest, ugyanakkor az ipari, az építőipari, valamint a kereskedelmi cégek továbbra is pozitívabban értékelik kilátásaikat.

2.2. A Konjunktúramutató komponensei, illetve az üzleti klíma egyéb indikátorai

A GVI Konjunktúramutató négy komponensből áll:

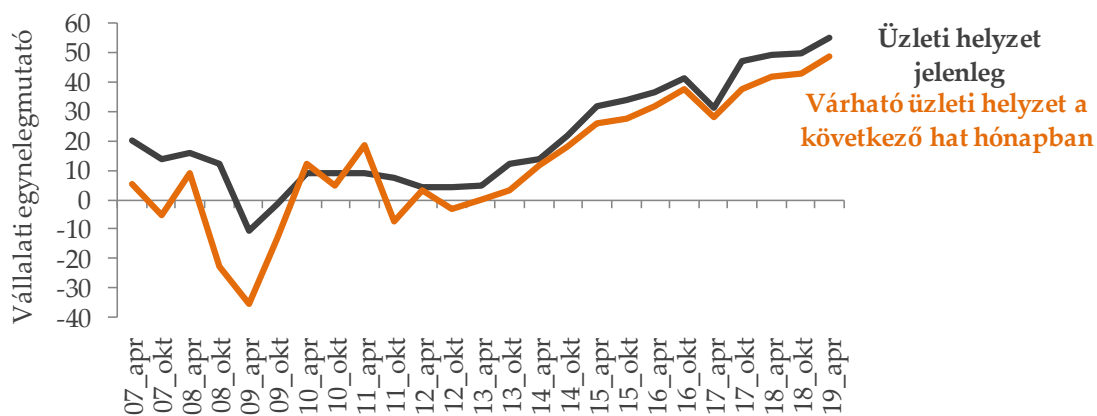
- várható üzleti helyzet a következő hat hónapban
- megrendelések várható alakulása a következő hat hónapban
- gépberuházások volumenének alakulása a következő hat hónapban
- építési beruházások volumenének alakulása a következő hat hónapban (a mutató számításának és a komponensek leírásának részletei a Mellékletben olvashatóak).

Mindezek mellett az adatfelvétel során az üzleti klíma további lényeges indikátorait is felmértük (pl. munkaerőkereslet, termelési szint).

Az almutatók esetében az állapítható meg, hogy a vállalkozások vezetői optimistábban ítélik meg cégük üzleti helyzetét és kilátásait, valamint jelenlegi és várható jövedelmezőségét, mint az előző félévben. A megrendelések, illetve a beruházások várható alakulása kapcsán jelzett vélemények viszont némileg negatívabbak a 2018. októberi szintnél.

Áprilisban mind a jelenlegi, mind a várható üzleti helyzetet pozitívabban ítélik meg a vállalkozások, mint az előző félévben. A jelenlegi üzleti helyzet mutatója 5, a várható üzleti helyzeté pedig 6 ponttal javult 2018 októberéhez képest, a jelenlegi üzleti helyzet mutatója így most 55 ponton áll, a várható üzleti helyzeté pedig 49 ponton.

2.7. ábra: Az üzleti klíma összetevőinek alakulása – Üzleti helyzet

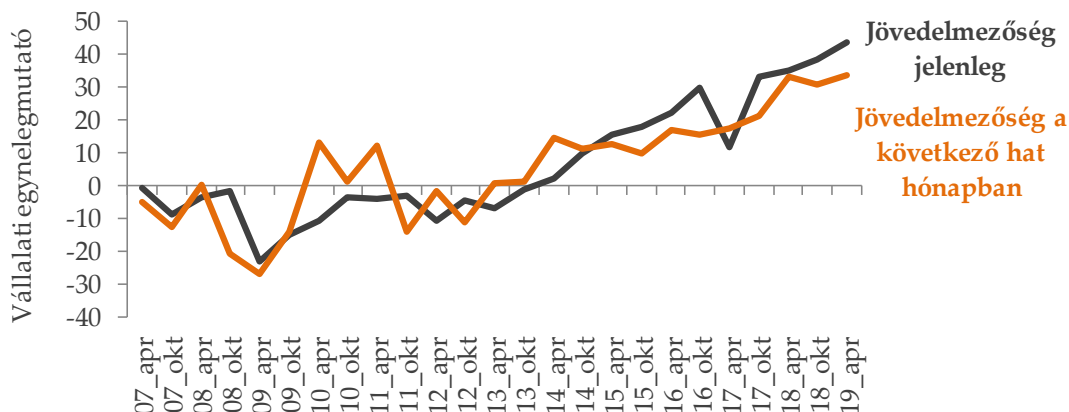

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A jövedelmezőségi helyzet szintén némileg javult az októberi eredményekhez képest: a jelenlegi jövedelmezőség 38 pontról 44 pontra emelkedett, míg a várható jövedelmezőség kisebb mértékben 3 ponttal nőtt, így 34 ponton áll áprilisban.

2.8. ábra: Az üzleti klíma összetevőinek alakulása – Jövedelmezőségi helyzet

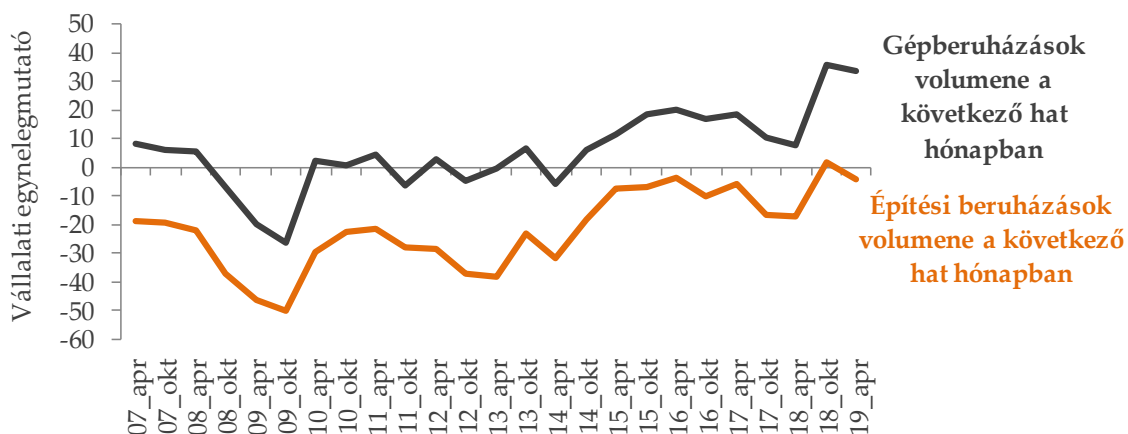

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

A gépberuházások várható volumene 34, míg az építési beruházásoké -4 ponton áll. Mindkét mutató esetében visszaesés történt októberhez viszonyítva: az építési beruházások várható volumene esetében 6, míg a gépberuházások esetében 2 ponttal csökkent a mutató az előző félévi értékhez képest.

2.9. ábra: Az üzleti klíma összetevőinek alakulása – Beruházások

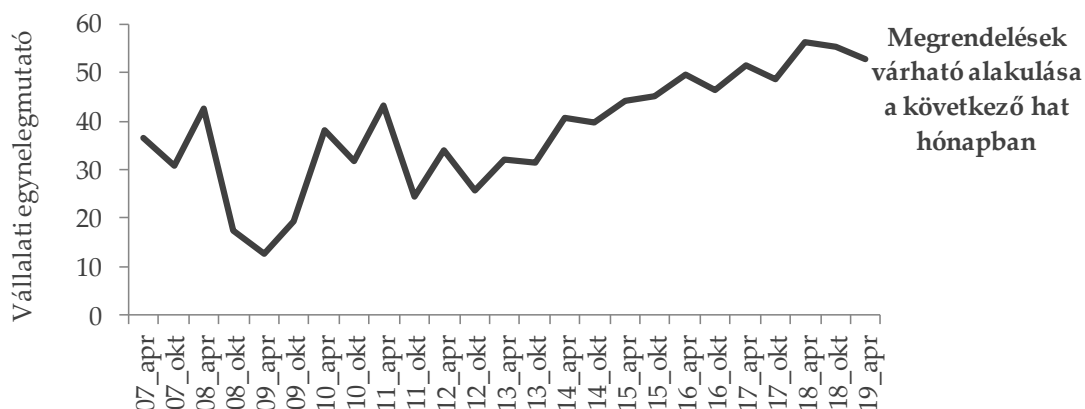

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százalékos skálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és $+100$ közötti értékeket vehet fel. -100 -at akkor, ha minden cég negatívan és $+100$ -at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Az ábrához az építési- és gépberuházások négy értékű változóját (-100 : nincs, -33 : csökken, 33 : azonos lesz, 100 : nő) alkalmaztuk, nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.

A megrendelések várható alakulásával kapcsolatban enyhén pesszimistábbakká váltak a vállalkozások: az előző félévhez képest 2 ponttal csökkent a mutató értéke, így jelenleg 53 ponton áll.

2.10. ábra: Az üzleti klíma összetevőinek alakulása – Rendelésállomány

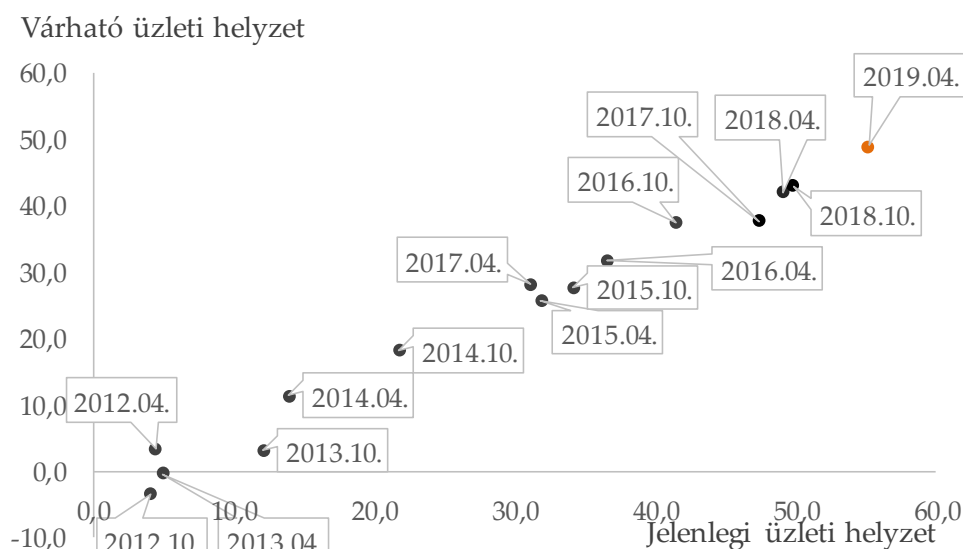
Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét. Az ábrához a rendelésállomány négy értékű változóját (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő) alkalmaztuk, nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.

3. Üzleti helyzet és várakozások

A 2019. áprilisi adatok szerint a vállalatok véleménye a jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzetükről nagyon kedvező. Mind a jelenlegi üzleti helyzet (55 pont), mind a várakozások (49 pont) esetében a kutatás történetének legmagasabb értékét tapasztaltuk (lásd a 3.1. ábrát).

3.1. ábra: Jelenlegi és jövőbeli üzleti helyzet megítélésének változása

Forrás: GVI 2019

3.1. Jelenlegi üzleti helyzet

A válaszadó cégek átlagos kapacitáskihasználtsága már 88%-os, ami 2 százalékponttal magasabb az októberben tapasztalt értéknél. Gazdasági ágak szerint a kapacitáskihasználtság tekintetében az ipari (90%) és a kereskedelmi (89%) cégek emelkednek ki, kis mértékben elmaradnak az építőipar, és az egyéb gazdasági szolgáltatások (87–87%) területén tevékenykedő vállalkozások. Exporttevékenység szerint a kapacitáskihasználtság a döntően exportáló cégeknél a legmagasabb (93%). A tulajdonszerkezet mentén a döntően külföldi tulajdonban lévő cégek emelkednek ki (94%). Létszám szerint azt láthatjuk, hogy a cégmérettel nő a kapacitáskihasználtság: a legfeljebb 9 fős cégek esetében 74%, a 10–49 fő közöttiek esetében 85%, az 50–249 fő közöttiek esetében 92%, míg a legnagyobb (250 fő és felette) vállalkozások esetében 94% a mutató értéke.

A vállalatok jelenlegi üzleti helyzetüket 5 ponttal pozitívabban jellemezték az őszi eredményekhez képest, az egyenlegmutató így 55 pontra emelkedett. A mutató értéke továbbra is az ipari cégek esetében a legmagasabb: 65 pont, míg a legalacsonyabb az egyéb gazdasági szolgáltatások területén tevékenykedő cégek (48 pont) esetében. A legnagyobb elmozdulás az egyéb gazdasági szolgáltatások, illetve a kereskedelem esetében történt: előbbi esetében 13, utóbbi vonatkozásában pedig 8 ponttal javult az üzleti helyzetük megítélése.

Továbbra is látszik a külpiacon való jelenlét és a külföldi tőke pozitív hatása a vállalatok helyzetére: a döntően exportáló, illetve a túlnyomórészt külföldi kézben lévő cégek egyenlegmutatói magasabbak (rendre 73, illetve 78 pont), mint a kizárólag belföldre termelő, illetve belföldi tulajdonú vállalatoké (rendre 50, illetve 49 pont). Exporttevékenység szerint az előző félévhez képest a nem exportáló, illetve a döntően exportáló kategória estében 8, a részben exportáló cégek esetében pedig 7 ponttal emelkedett az üzleti helyzet mutatója. A tulajdonosi szerkezet szerint a részben külföldi tulajdonban lévő cégek esetében jelentősen (33 ponttal), a döntően külföldi tulajdonú cégek körében 7, míg a tisztán hazai tulajdonú cégek esetében 5 ponttal emelkedett a mutató értéke.

A cégnagyság szerint komoly eltérések tapasztalhatóak az egyenlegmutatót illetően, ugyanis míg a legfeljebb 9 fős vállalkozások rendkívül alacsony, 16 pontos értékkel jellemezhetőek, addig a 10–49 fős vállalatok körében 50 pontot, az 50–249 fős cégeket tekintve 67 pontot, a 250 fő fölötti nagyvállalatok esetében pedig 69 pontot mutat az indikátor. Jelentős változás a 250 fő fölötti nagyvállalatok esetében következett be, ahol 10 ponttal emelkedett a mutató értéke. Ezzel szemben a 10 fő alatti, továbbá a 10–49 fős kategóriában egyaránt 2 ponttal csökkent a mutató értéke 2018 októberéhez viszonyítva.

A jelenlegi üzleti helyzet értékelése arra mutat, hogy ezt a döntően külföldi tulajdonban lévő, exportáló, nagyméretű iparvállalatok „húzzák fel”.

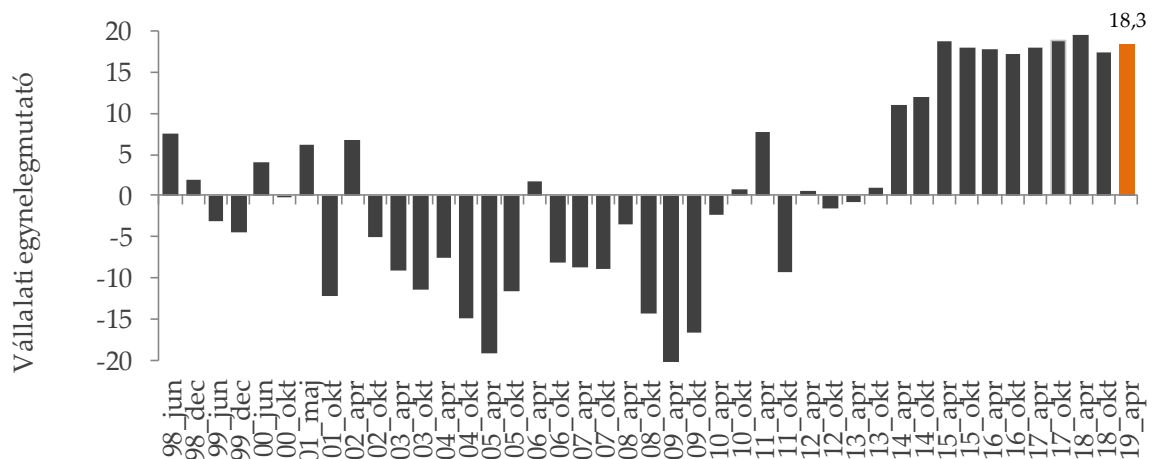
3.2. Üzleti várakozások

Az üzleti várakozások mutatója a gazdasági ágakat tekintve szintén az ipari vállalatok körében érte el a legmagasabb értéket (61 pont), a többi ágazatra kevésbé optimista várakozások jellemzőek (építőipar: 50 pont, egyéb gazdasági szolgáltatás: 43 pont, kereskedelem: 42 pont). Az üzleti helyzettel kapcsolatban a részben külföldi tulajdonban lévő (70 pont), illetve az exportorientált cégek (69 pont) fogalmazták meg a legpozitívabb várakozásokat. Az előző félévhez képest leginkább a részben exportáló (51 pont), illetve a részben külföldi tulajdonban lévő cégek körében nőtt az üzleti várakozások mutatója, 11, illetve 16 ponttal. Az egyenlegmutató értéke a 10 főnél kisebb létszámmal jellemezhető vállalati körben 16 pont, a 10–49 fős cégek körében 40 pont, az 50–249 fősek esetében 62 pont, a 250 fősnél nagyobbak körében pedig 61 pont. A legnagyobb növekedés a 250 fő feletti kategóriában történt, ahol 9 pontos javulás következett be 2018 októberéhez képest.

4. Munkaerőkereslet

A vállalkozások a következő fél évben a munkaerőkereslet enyhe emelkedésére számítanak: az egyenlegmutató +18,3 ponton áll, vagyis 1 ponttal magasabb 2018 októberéhez viszonyítva. A mutató értéke 2015 áprilisa óta továbbra is kiemelkedően magas a korábbi eredményekhez képest (lásd 4.1. ábra).

4.1. ábra: Várható munkaerőkereslet

Forrás: GVI 2019

Megjegyzés: Az ábrán látható értékek százaskálára vetített egyenlegmutatók. Az egyenlegmutató minden esetben a pozitív és a negatív helyzetértékelést adó vállalatok arányának különbsége. Így a mutató -100 és +100 közötti értékeket vehet fel. -100-at akkor, ha minden cég negatívan és +100-at akkor, ha minden cég pozitívan ítéli meg a helyzetét.

Gazdasági ágak szerint vizsgálva az adatokat az építőipari cégek körében 25 ponton, az ipari, és a kereskedelmi cégek között egyaránt 20 ponton, az egyéb gazdasági szolgáltatást végző vállalkozások esetében pedig 15 ponton áll a várható munkaerőkereslet almutatója. A tulajdonszerkezet szerint a részben külföldi tulajdonban álló vállalatok körében számíthatunk a leginkább a munkaerőkereslet növekedésére (körükben 24 pontos értéket vett fel a mutató), a döntően külföldi tulajdonban lévő vállalkozások esetében 21 pont, a tisztán hazai kézben lévő cégek esetében 17 pont a mutató értéke. A vállalatokat exporttevékenységük szerint vizsgálva elmondható, hogy a külföldön értékesítő cégek körében nagyobb munkaerőkereslet várható (döntően exportáló vállalatok: 24 pont, részben exportáló vállalatok: 19 pont), mint a kizárólag belpiacra termelők esetében (16 pont). Létszámkategória szerint azt láthatjuk, hogy a várható munkaerőkereslet a 9 fő alatti cégek (8 pont) esetében jelentősen elmarad a másik három kategóriához (18–25 pont) képest.

Melléklet

M1. Mintavétel és adatok

2019 áprilisában negyvenharmadik alkalommal került sor az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (MKIK GVI) vállalati konjunktúravizsgálatára, amely több, mint 14500 cég megkeresésével készül minden évben áprilisban és októberben, a területi kamarák közreműködésével. Magyarországon ez a legtöbb céget felmérő vállalati konjunktúravizsgálat, mely része az Eurochambres európai konjunktúravizsgálatának.

Ez év áprilisában a megkeresett vállalkozások közül 2817 cégnél töltötték ki kérdőívünket – vizsgálatunk ennyi vállalatvezető válaszaiban alapul (lásd az M1.1. ábrát).

A válaszadók 58 százaléka foglalkoztatott kevesebb, mint 10 főt, 16 százalékuknál a létszám 10 és 49 fő közé, szintén 16 százalékuknál 50 és 249 fő közé esett, és a cégek 10 százalékánál haladta meg a 249 főt.

M1.1. tábla: A vállalkozások megoszlása létszámkategória szerint (súlyozatlan), 2019.04.

	Esetszám	Százalékos arány
9 fő és alatta	1627	57,8
10–49 fő	452	16,0
50–249 fő	463	16,4
250 fő és felette	275	9,8
Összesen	2817	100,0

Forrás: GVI 2019

Az iparban tevékenykedett a válaszadó cégek 20 százaléka, az építőiparban 15 százalékuk, a kereskedelemben 16 százalékuk, és az ezen kívüli szolgáltató szektorokban 49 százalékuk.

M1.2. tábla: A vállalkozások megoszlása gazdasági ág szerint (súlyozatlan), 2019.04.

	Esetszám	Százalékos arány
Ipar	569	20,3
Építőipar	417	14,9
Kereskedelem	451	16,1
Egyéb gazdasági szolgáltatások	1363	48,7
Összesen	2800	100,0

Forrás: GVI 2019

Az adatfelvétel eredményeit súlyoztuk a cégek GDP-hez való becsült hozzájárulása alapján, a területi összetétel (régiónk), illetve a létszámkategóriák szerint. A súlyozási szempontokat egyszerre érvényesítettük.

2013 októberétől kezdve azokra az évekre vonatkozóan, amelyek esetében elérhetőek a létszámkategóriákat illető referenciaadatok, az adott évnek megfelelő megoszlások szerint

végezzük el a súlyozást, míg azon évek esetében, amelyeket tekintve nincsenek meg ezen információk, a hozzá legközelebb eső év adatait használjuk fel a súlyozáskor.

M1.3. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 1998–2003

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0797	0,0873	0,1670
10–49	0,0763	0,0837	0,1600
50–249	0,0892	0,0978	0,1870
250–x	0,2319	0,2541	0,4860
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.4. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2004

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0730	0,0800	0,1530
10–49	0,0811	0,0889	0,1700
50–249	0,0892	0,0978	0,1870
250–x	0,2339	0,2561	0,4900
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.5. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2005

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0778	0,0852	0,1630
10–49	0,0773	0,0847	0,1620
50–249	0,0873	0,0957	0,1830
250–x	0,2348	0,2572	0,4920
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.6. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2006

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0964	0,1056	0,2020
10–49	0,0744	0,0816	0,1560
50–249	0,0840	0,0920	0,1760
250–x	0,2224	0,2436	0,4660
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.7. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2007–2018

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak száma, fő)	Régió csoportok		Összesen
	Gazdaságilag fejlettebb három régió ⁽¹⁾	Gazdaságilag fejletlenebb négy régió ⁽²⁾	
0–9	0,0992	0,1087	0,2078
10–49	0,0762	0,0835	0,1596
50–249	0,0910	0,0997	0,1908
250–x	0,2108	0,2309	0,4418
Összesen	0,4772	0,5228	1,0000

Megjegyzés:

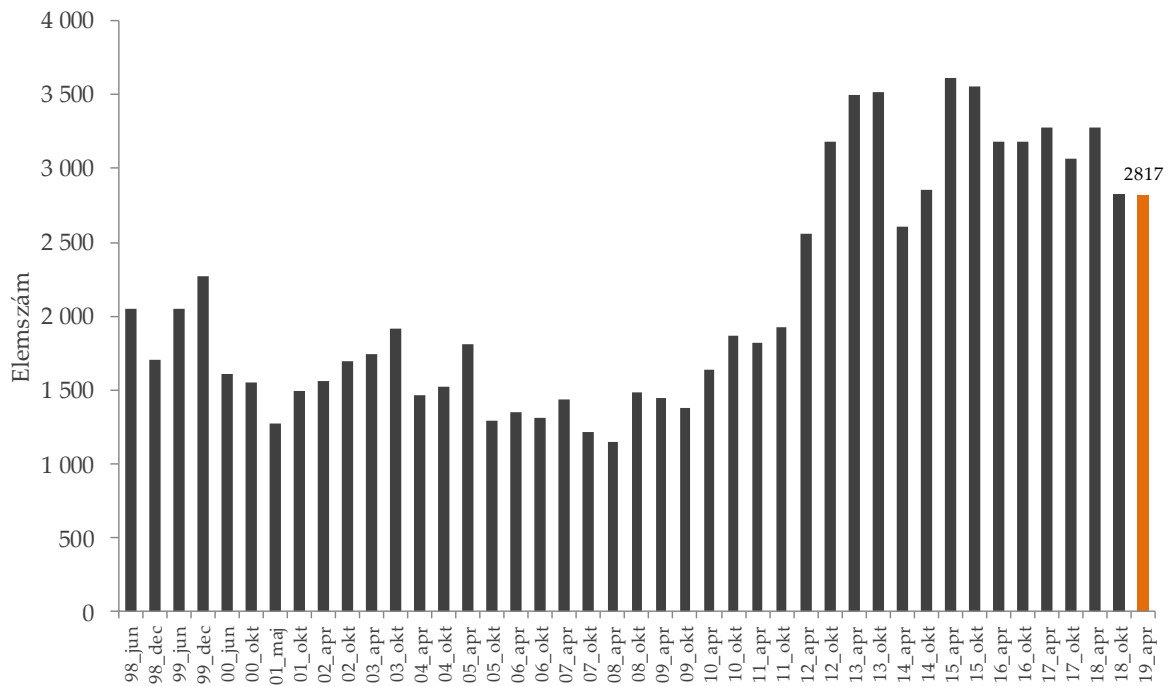
1: Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl

2: Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld

M1.8. tábla: A GVI Konjunktúravizsgálatában alkalmazott súlyok, 2019

Létszámkategóriák (cégnél alkalmazottak)	Régiók							Összesen
	Közép- Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak- Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	
0–9	0,1043	0,0161	0,0171	0,0117	0,0115	0,0187	0,0172	0,1967
10–49	0,0923	0,0145	0,0140	0,0090	0,0087	0,0144	0,0162	0,1691
50–249	0,0946	0,0177	0,0174	0,0093	0,0112	0,0146	0,0153	0,1800
250–x	0,2264	0,0589	0,0557	0,0228	0,0367	0,0304	0,0233	0,4542
Összesen	0,5176	0,1072	0,1042	0,0528	0,0681	0,0781	0,0720	1,0000

M1.1. ábra: A GVI Konjunktúravizsgálatában megkérdezett cégek száma

Forrás: GVI 2019

M2. A GVI Konjunktúramutató számítása

2013 októberétől kezdve a korábbi konjunktúramutatóhoz képest egy új, a GDP szezonálisan és naptári hatással kiigazított, kiegyensúlyozott volumenindexének alakulását jobban követő kompozit indikátort állítunk össze az üzleti helyzet elemi mutatói alapján. Az új konjunktúramutató a következőképpen került kiszámításra:

$$KM_i = 0,391821207 \cdot UHVX_i + 0,370316704 \cdot MSVX_i + 0,010900732 \cdot BGVX_i + 0,226961357 \cdot BEVX_i. (1)$$

ahol KM_i : GVI Konjunktúramutató elemi értéke egy i cégnél
 $UHVX_i$ = várható üzleti helyzet a következő hat hónapban
 $MSVX_i$ = megrendelések várható alakulása a következő hat hónapban
 $BGVX_i$ = gépberuházások volumenének alakulása a következő hat hónapban
 $BEVX_i$ = építési beruházások volumenének alakulása a következő hat hónapban

Az egyenlet jobb oldalán a konjunktúramutató számításánál tekintetbe vett indikátorok szerepelnek, az i index az i cégnek egyes indikátorokra adott válaszait, KM_i a konjunktúramutatónak az i cégnél kapott elemi értékét jelenti ($i = 1 \dots n$), ahol n a figyelembe vett cégek száma. Egy kiválasztott n elemű cégcsoportnál a konjunktúramutató értékét a vállalati értékek átlagaként határozzuk meg:

$$KM_n = \frac{\sum_{i=1}^n km_i}{n} \quad (2)$$

A GVI Konjunktúramutató egyes elemi mutatóit az alábbi módon határoztuk meg.

M2.1. táblázat: A GVI Konjunktúramutató elemi mutatói

	A kategória értéke	
Az üzleti helyzet a következő 6 hónapban (UHVX)	Javul	100
	Nem változik	0
	Romlik	-100
A rendelések volumene a következő 6 hónapban várhatóan (MSVX)	Nőni fog	100
	Azonos lesz	100
	Csökkenni	-66,1663286
	Nincs	-100
Gépberuházások volumene az előző évhez képest várhatóan (BGVX)	Nő	100
	Változatlan	100
	Csökken	-66,1663286
	Nincs	-100
Építési beruházások volumene az előző évhez képest várhatóan (BEVX)	Nő	100
	Változatlan	100
	Csökken	-66,1663286
	Nincs	-100

Az egyes részmutatók definíciójának megfelelően elméletileg $-100 \leq KM \leq 100$ ahol -100 a legkedvezőtlenebb üzleti helyzetet 100 pedig a legkedvezőbb üzleti helyzetet jelenti. Természetesen KM tapasztalati értékénél előfordulhat, hogy még a legmélyebb válság esetén sem közelíti meg a -100 -as értéket, illetve a kimagaslóan gyors ütemű fellendülés esetén sem éri el a $KM +100$ -at. Ezért a KM tapasztalati értékeinek pontos értelmezése csak hosszabb, több konjunktúra ciklust tartalmazó időszak esetében lehetséges.

M3. A GVI Bizonytalansági Mutató számítása

A GVI BM egy n elemű cégcsoport esetében a Konjunktúramutató (KM) szórása (σ_n):

$$BM_n = \sigma_n \quad (3)$$

A GVI BM azt mutatja, hogy mennyire egyöntetű a cégek véleménye saját konjunkturális helyzetükről. Nagymértékű eltérés (nagy szórás) arra utal, hogy a cégek ellentmondásos információk alapján, illetve egymásnak ellentmondó reálindikátorokat figyelembe véve, azaz nagyfokú bizonytalanság közepette alakítják ki véleményüket. Ha egyöntetű a cégek helyzetmegítélése, akkor ez arra utal, hogy egyértelmű és könnyen értelmezhető reálmutatókra alapozva tudják kialakítani véleményüket, azaz kisebb mértékű a vállalati szféra bizonytalansága.

M4. A Konjunktúramutató és összetevőinek alakulása

	N	Konjunktúra- mutató	Üzleti helyzet jelenleg	Az üzleti helyzet a következő 6 hónapban	A vállalkozás jövedelmezősége jelenleg	A vállalkozás jövedelmezősége a következő 6 hónapban	A rendelések volumene a következő 6 hónapban várhatóan	Építési beruházások volumene az előző évhez képest várhatóan	Gépberuházások volumene az előző évhez képest várhatóan	Létszámfelvételi szándékok
98_jun	2050	38,23	23,6	25,6	2,9	19,6	56,9	-8,9	35,7	7,5
98_dec	1705	31,29	23,8	11	4,1	13,2	50,7	-12,7	35,7	1,8
99_jun	2053	27,51	14,3	17,6	-4,2	14,1	38,3	-5,7	24,9	-3,2
99_dec	2274	33,94	18	12,1	-0,6	13,9	48,8	3,7	30,1	-4,4
00_jun	1606	34,36	20	19,1	2,8	13	50,9	0,0	29,8	4
00_okt	1550	32	20,8	9,7	2,5	11	52,9	-0,9	33,0	-0,1
01_maj	1276	46,49	20,6	27,5	5,6	27,8	55,5	9,8	33,8	6,2
01_okt	1492	25,09	13,9	6,6	-7,2	11,9	38,2	-1,2	29,5	-12,2
02_apr	1565	39,71	10,7	23,2	-10,1	19,9	50,6	2,3	30,8	6,8
02_okt	1694	34,71	9	16,7	-9,1	6,5	44,5	-7,1	27,4	-5
03_apr	1743	32,41	0,5	11,1	-15,8	4,8	44,8	-9,7	17,8	-9,2
03_okt	1919	28,09	10,7	11,5	-5,3	4	41,8	-16,1	16,0	-11,5
04_apr	1461	31,81	12,1	12,6	0,7	2,4	43,9	-9,5	26,0	-7,6
04_okt	1527	28	8,8	7	-9,4	-3	39,9	-13,3	19,4	-14,9
05_apr	1814	24,21	10,8	6,9	-9,9	-0,2	38,2	-11,5	11,6	-19,1
05_okt	1291	23,15	10	10,7	-4,5	3	32,6	-14,8	15,1	-11,6
06_apr	1349	30,75	18,7	15,7	-3,7	9,2	40,5	-17,1	13,5	1,6
06_okt	1309	19,97	22,3	2,3	1,6	-8,3	36,2	-27,2	2,6	-8,2
07_apr	1433	24,36	20,1	5,2	-0,9	-5,1	36,5	-18,6	8,1	-8,8
07_okt	1217	15,82	13,9	-5,2	-8,9	-12,5	30,8	-19,4	5,8	-9
08_apr	1145	27,16	16,1	9,1	-3,4	0,1	42,8	-21,8	5,6	-3,5
08_okt	1480	-3,1	12,2	-22,6	-1,5	-20,5	17,6	-37,0	-7,0	-14,4
09_apr	1450	-14,36	-10,8	-35,4	-22,9	-26,8	12,7	-46,6	-20,1	-27,9
09_okt	1383	0,24	-1,3	-13,4	-14,8	-14,2	19,3	-49,9	-26,3	-16,8
10_apr	1640	24,01	9,1	12,4	-10,5	12,9	38,2	-29,5	2,0	-2,4
10_okt	1869	23,03	9,2	4,9	-3,6	1	31,7	-22,5	0,7	0,7
11_apr	1823	30,88	9,1	18,5	-4	12	43,2	-21,8	4,5	7,7
11_okt	1926	12,9	7,5	-7,5	-3,2	-14,2	24,4	-28,2	-6,3	-9,2

	N	Konjunktúra- mutató	Üzleti helyzet jelenleg	Az üzleti helyzet a következő 6 hónapban	A vállalkozás jövedelmezőség e jelenleg	A vállalkozás jövedelmezőség e a következő 6 hónapban	A rendelések volumene a következő 6 hónapban várhatóan ¹	Építési beruházások volumene az előző évhez képest várhatóan ²	Gépberuházások volumene az előző évhez képest várhatóan ³	Létszámfelvételi szándékok
12_apr	2558	20,19	4,4	3,4	-10,7	-1,5	34,0	-28,4	2,6	0,6
12_okt	3182	11,83	4	-3,3	-4,6	-11,4	25,6	-37,2	-4,7	-1,5
13_apr	3500	14	4,9	-0,2	-7	0,7	32,2	-38,1	-0,3	-0,7
13_okt	3514	23,45	12,1	3,2	-1,1	1,2	31,5	-23,3	6,6	1
14_apr	2606	29,68	13,9	11,5	2,1	14,8	40,8	-31,7	-6,1	11,1
14_okt	2853	33,51	21,7	18,2	9,7	11,1	39,8	-18,3	6,1	11,9
15_apr	3614	41,97	31,8	26,9	15,6	12,4	44,2	-7,4	11,6	18,7
15_okt	3557	44,51	34,2	27,7	18,1	10	45,3	-6,9	18,4	18
16_apr	3178	49,28	36,6	31,9	22	17,2	49,8	-3,5	20,0	17,8
16_okt	3185	47,61	41,5	37,5	29,6	15,6	46,4	-10,0	16,6	17,2
17_apr	3276	46,76	31,1	28,2	11,7	17,4	51,5	-6,0	18,4	17,9
17_okt	3064	49,03	47,39	37,77	33,35	21,44	48,5	-16,5	10,1	18,9
18_apr	3274	52,61	49,14	42,1	35,03	33,1	56,4	-17,1	7,9	19,5
18_okt	2830	55,49	49,8	43	38,4	30,8	55,5	1,9	35,9	17,5
19_apr	2817	58,23	55,2	48,9	43,9	33,8	52,7	-4,4	33,6	18,3

¹ A táblázatban a rendelésállomány négy értékű változóját tüntetjük fel (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő), nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.

² A táblázatban az építési beruházások négy értékű változóját tüntetjük fel (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő), nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.

³ A táblázatban a gépberuházások négy értékű változóját tüntetjük fel (-100: nincs, -33: csökken, 33: azonos lesz, 100: nő), nem pedig azt, amelyik a Konjunktúramutatóban szerepel, utóbbit ld. a 2. Mellékletben.